

Acis

Aandacht
Communicatie
Inspiratie
Samenwerking

**Jaarplan
voortgezet onderwijs
2019**

**STICHTING ACIS
OPENBAAR PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS
HOEKSCHE WAARD**

Bestuursgegevens:	Onderwijsgroep Acis Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Hoeksche Waard
Brinnummer:	42568
College van bestuur:	L.J. van Heeren
Adres bevoegd gezag:	Biezenvijver 5 3297 GK Puttershoek
	T. 078 6295999 E. info@ovohw.nl I. www.acishw.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord

Uitgangspunten

1. Leerlingen en ouders
2. Personeel
3. Organisatiecommunicatie, imago en marketing
4. Onderwijs en kwaliteit
5. Materieel

Afkortingen

Voorwoord jaarplan 2019

Het jaarplan 2019 is gebaseerd op het strategisch beleidsplan 2016-2020 voor het voortgezet onderwijs. De teksten uit het strategisch beleidsplan zijn, om de samenhang te laten zien, in grijze tekst opgenomen in dit jaarplan.

De doelstellingen voor 2018 zijn, indien mogelijk, smart geformuleerd. Er zijn ook beleidsvoornemens die nauwelijks smart geformuleerd kunnen worden. In dat geval spreken we van ambities.

Het jaarplan is geschreven in een cyclisch format. Het jaarplan 2019 loopt van 1 januari tot en met 31 december. Het biedt de kaders voor de schooljaarplannen voor het schooljaar 2019/2020.

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs
januari 2019

L.J. van Heeren
Voorzitter college van bestuur

Voorwoord strategisch beleidsplan 2016-2020

-Strategisch, tactisch en operationeel

Het onderwijs beweegt zich in een dynamische omgeving. De realiteit van vandaag vraagt om allerlei (operationele) beslissingen en acties. Wie alleen operationeel denkt valt ten prooi aan de waan van de dag. Een tactisch denker denkt enkele stappen vooruit, maar wie strategisch denkt, denkt verder vooruit dan enkele stappen.

Strategie verwijst naar een samenhangend geheel van missie, visie, doelen, plannen en acties. Dit geheel is erop gericht om de organisatie in de toekomst een herkenbare plek te geven en de gewenste successen te behalen.

De toekomst kent onvermijdelijk allerlei onzekerheden, zelfs binnen de nieuwe planperiode van vier jaar. Dit strategisch beleidsplan is echter helemaal niet bedoeld om onzekerheden weg te nemen, het moet ervoor zorgen dat de stichting, die op weg is naar een doel, voldoende flexibiliteit behoudt om te reageren op tussentijdse ontwikkelingen. De toekomst kun je nu eenmaal niet *voorspellen* maar wel *vóórstellen*.

Stichting OVO Hoeksche Waard is sinds 1 januari 2011 het schoolbestuur van de openbare scholen voor voortgezet onderwijs in de Hoeksche Waard. De beoogde fusie met Stichting Acis primair onderwijs vond geen genade bij de gemeenteraden in de Hoeksche Waard. De stichtingen voor openbaar primair en voortgezet onderwijs werken sindsdien nauw samen en treden steeds nadrukkelijker naar buiten als Onderwijsgroep Acis, voor openbaar primair en voortgezet onderwijs Hoeksche Waard.

Acis is in de Griekse mythologie een riviergod, de zoon van Dionysos. Hij werd verliefd op de nimf Galatea die Acis' bloed veranderde in een rivier. De onderwijsgroep Acis is actief in een gebied dat omringd wordt door rivieren.

Temidden van die rivieren biedt **Acis de beste basis, van kleuter tot student.**

In dit strategisch beleidsplan wordt ACIS tevens als acrostichon gebruikt. Hiermee geven wij exact aan waar het de komende vier jaar binnen de scholengroep om gaat:

Aandacht	voor elke leerling, elke ouder, voor elkaar.. want ieder mens is het waard gezien te worden
Communicatie	we luisteren, blijven alert op behoeften van anderen. We zeggen wat we doen, doen wat we zeggen.
Inspiratie	we zijn creatief, zoeken naar de beste oplossingen en uitdagingen voor onze leerlingen, hun ouders, onze medewerkers.
Samenwerking	tussen onze scholen, met maatschappelijke partners, als maatschappelijk ondernemer, betrokken en op basis van onze kernwaarden.

Binnen de missie, visie en de door het bestuur gestelde kaders hebben onze scholen grote beleidsvrijheid. Maar 'aandacht, communicatie, inspiratie en samenwerking' zijn hét handelskenmerk van al onze scholen.

Scholengroep Acis,
Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Hoeksche Waard

L.J. van Heeren
voorzitter college van bestuur

Uitgangspunten

Missie: waar staan wij voor?

Onze scholengroep staat voor hoogwaardig, eigentijds openbaar primair en voortgezet onderwijs. Wij bieden leerlingen een optimale leeromgeving waarin zij zich voorbereiden op hun rol in de veranderende samenleving. Voor ons betekent dit dat de leerlingen zich ontwikkelen tot sociale, zelfredzame en kritische mensen die vanuit een positief mensbeeld verschillen tussen zichzelf en anderen waarderen.

Op onze scholen ontmoeten mensen met verschillende levensbeschouwingen elkaar op basis van gelijkwaardigheid. Wij werken vanuit onderwijsbehoeften en bieden een passend onderwijsaanbod aan álle kinderen. *Ons motto: 'Niet apart, maar samen leren, samen leven'.*

Onze kernwaarden zijn:	rechtvaardigheid, weldadigheid, waardigheid, vrijheid.
<i>rechtvaardigheid</i>	<i>-behandel de ander zoals je zelf behandeld wilt worden</i>
<i>weldadigheid</i>	<i>-doe de ander goed</i>
<i>waardigheid</i>	<i>-toon respect</i>
<i>vrijheid</i>	<i>-jouw vrijheid mag geen belemmering voor de ander zijn</i>

Visie: waar gaan wij voor?

Onze scholen bieden elke leerling de beste basis voor zijn/haar verdere leven. Wij dragen naar vermogen bij aan een voor elke leerling optimale en brede ontwikkeling.

Wij leren de leerlingen samen te werken, samen te leven, om te gaan met voorspoed en tegenslag, verantwoordelijkheid te nemen, voor zichzelf, voor anderen en hun omgeving.

Wij bieden onze medewerkers uitdaging, gelegenheid en ruimte voor hun verdere professionalisering.

Onze scholen zoeken actief naar lokale en regionale samenwerking en bieden de leerlingen alle gelegenheid tot sociale interactie en vriendschap.

Onze collectieve ambitie is: 'Acis, de beste basis, van kleuter tot student'.

Code goed bestuur VO

Wij geven uitvoering aan de code goed bestuur PO/VO. Er is een duidelijke scheiding tussen bestuur en toezicht. De bestuurlijke taken zijn in handen van het college van bestuur; het intern toezicht wordt uitgevoerd door de raad van toezicht.

Taken en bevoegdheden zijn vastgelegd in de statuten van de stichting en het toezichtkader van de raad van toezicht. Het bestuur heeft een aantal taken gemandateerd aan het management. Deze zijn vastgelegd in het managementstatuut. Voor meer informatie: www.ovohw.nl/organisatie

Strategisch beleidsplan

Onze visie en missie vormen de basis voor dit cyclische strategisch beleidsplan

We houden de oude doelstellingen en ambities tegen het licht, kijken waar we staan, onderzoeken welke veranderingen er in de school en onze omgeving zijn opgetreden en stellen nieuwe doelen.

Het motto van het strategisch beleidsplan 2016-2020: *'Aandacht, communicatie, inspiratie en samenwerking'*:

Aandacht	voor elk kind, elke ouder, voor elkaar.. want ieder mens is het waard gezien te worden
Communicatie	we luisteren, blijven alert op behoeften van anderen, we zeggen wat we doen en doen wat we zeggen.
Inspiratie	we willen creatief zijn, zoeken naar de beste oplossingen voor onze leerlingen, hun ouders, onze medewerkers.
Samenwerking	tussen onze scholen, met onze maatschappelijke partners, als maatschappelijk ondernemer, betrokken en op basis van onze kernwaarden.

De kwaliteitscyclus

Het strategisch beleidsplan schetst de kaders voor de schoolplannen 2016-2020.

Op stichtingsniveau worden de doelstellingen en ambities uit het strategisch beleidsplan per *kalenderjaar* vertaald naar een jaarplan. De jaarplannen van de stichting geven de kaders voor de schooljaarplannen per *cursusjaar*. Steeds gebruiken we hetzelfde, cyclische format.

1. Leerlingen en ouders

Doelstellingen (smart) en ambities 2016-2020

- a. Onze scholen geven nader inhoud aan hun pedagogische opdracht en baseren de schoolregels hierop. Kernwaarden worden samen met de ouders ontwikkeld en onderhouden. De scholen nemen actief stelling tegen pesten, (seksuele) intimidatie en geweld, zij hebben een pestprotocol en handelen daar ook naar.
- b. Onze scholen bevorderen actief ouder- en leerlingenbetrokkenheid bij het beleid en de organisatie. Voorbeelden: medezeggenschapsraad, leerlingenraad, maar bijvoorbeeld ook het ouderplatform. Resultaat: ouder- en leerlingtevredenheid hoger dan landelijke benchmark. Goede beoordeling van de onderwijsinspectie voor het pedagogisch klimaat.
- c. Onze scholen spreken heldere verwachtingen uit en gaan met ouders (indien mogelijk ook met de kinderen) zo vroeg mogelijk in gesprek. Afspraken worden schriftelijk vastgelegd.
- d. In de tevredenheidpeilingen blijkt dat leerlingen en ouders de aandacht van de school voor leerlingen/ouders als bovengemiddeld ervaren zodat dit kan worden ingezet als profileringspunt door school en stichting.

Doelstellingen 2018

- a. De pedagogische opdracht en kernwaarden worden (in samenwerking met ouders en leerlingen) verder in het onderwijs geïmplementeerd. Ze moeten de basis van handelen gaan vormen voor medewerkers en leerlingen.
- b. Onze scholen bevorderen actief ouder- en leerlingenbetrokkenheid bij het beleid en de organisatie. De communicatie tussen school en ouders over de leerlingen krijgt meer aandacht.
- c. Onze scholen houden tevredenheidpeilingen bij ouders en leerlingen uit de leerjaren 1, 3 en de eindklas.
- d. Het veiligheidsbeleid wordt geactualiseerd op basis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Stand van zaken (sterkte/zwakte, kansen/bedreigingen; analyse) eind 2018

- a. De scholen hebben een nieuw jaarplan 2018/2019 opgesteld dat is afgeleid van het schoolplan 2016-2020. Op het AC en HL zijn door leerkrachten, ouders en leerlingen kernwaarden geformuleerd. Deze zijn voelbaar in de school en vormen steeds meer het vertrekpunt van handelen en samenwerken. De scholen organiseerden enkele schoolbrede projecten, zoals: Kerstfair, Day for change (ontwikkelingshulp); Debat met de gemeenten over jongerenbeleid HW; biatlon en triatlon in het kader van bestrijding ALS.
- b. Op het AC is een protocol ouderparticipatie ontwikkeld. Het AC heeft een leerlingenraad die begeleid wordt door een docent. De rector van het Hoeksch Lyceum en de directeur van het Actief College organiseren geregeld een lunch met leerlingen. Het wel en wee van de school/de klas komt dan aan de orde. Op het HL is een ouderraad actief waarmee goed wordt samengewerkt. Ook participeren ouders in de MR. In de leerwegen mavo, havo en vwo zijn ouderklankbordgroepen van start gegaan. Terugkoppeling vindt plaats binnen het MT.
- c. Op beide scholen zijn tevredenheidpeilingen afgenomen in de klassen 1, 3 en de eindklassen.
- d. Het veiligheidsbeleid is geactualiseerd en aangepast aan de nieuwe regelgeving (AVG).

Ontwikkelingen (intern/extern) en conclusies

In de afgelopen decennia is de invloed op de opvoeding van de traditionele sociale netwerken zoals de buurt, de vereniging, de kerk verzwakt. Zagen ouders het voorheen als een belangrijke opvoedingsopdracht om hun kind binnen de kaders van de eigen sociale klasse te laten functioneren, daar is de aandacht thans meer gericht

op de unieke eigenschappen van elk kind. Het stellen van grenzen aan het gedrag van kinderen is hierdoor voor ouders een meer persoonlijke, complexe afweging geworden.

Voor de school heeft deze maatschappelijke ontwikkeling ingrijpende gevolgen. Enerzijds moet de school de uniciteit van kinderen onderkennen, anderzijds moeten gemeenschappelijke grenzen worden gesteld:

- op basis van de kernwaarden worden school-/groepsregels gehanteerd, die noodzakelijk zijn om als gemeenschap te kunnen functioneren en samenwerken.
- individuele ondersteuning van leerlingen is mogelijk zo lang de school zich daarin handelingsbekwaam acht en de individuele ondersteuning niet ten koste gaat van de groep, het kind of de leerkracht (passend onderwijs).

Het effect van regels neemt toe naarmate het draagvlak daarvoor groter is. Het is dus van belang dat de school de kernwaarden en daarvan afgeleide regels samen met de ouders opstelt en onderhoudt. Ten aanzien van het (individueel) leerproces van kinderen is het van belang dat ouders en school heldere verwachtingen naar elkaar uitspreken. Dat geldt voor alle leerlingen, maar voor de leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte in het bijzonder. Afspraken worden vastgelegd. Indien mogelijk wordt de leerling daarbij betrokken. Communicatie en aandacht zijn de sleutelwoorden.

Van belang is dat ouders en school gelijkwaardig zijn, ieder met eigen verantwoordelijkheden:

- ouders zijn ervaringsdeskundigen en verantwoordelijk voor de opvoeding
- leraren zijn de onderwijsprofessionals en verantwoordelijk voor het onderwijs

Onze scholen en pleinen zijn rookvrij, alcoholvrij en hebben een gezonde kantine.

Doelstellingen 2019

- a. De pedagogische opdracht en kernwaarden worden (in samenwerking met ouders en leerlingen) verder in het onderwijs geïmplementeerd. Ze vormen de basis van handelen voor medewerkers en leerlingen.
- b. Onze scholen bevorderen actief ouder- en leerlingenbetrokkenheid bij het beleid en de organisatie. De communicatie tussen school en ouders over de leerlingen krijgt meer aandacht.
- c. Onze scholen houden tevredenheidpeilingen bij ouders en leerlingen uit de leerjaren 1, 3 en de eindklas.

2. Personeel

Doelstellingen (smart) en ambities 2016-2020

- a. We hebben aandacht voor het welbevinden van onze medewerkers. Dit blijkt uit een bovengemiddelde score in de tevredenheidpeilingen. Er wordt jaarlijks tenminste één gesprek uit de gesprekkencyclus gevoerd waarin naast professionalisering ook inspiratie centraal staat. Interne en externe mobiliteit van het personeel wordt ingezet als middel om duurzame inzetbaarheid en verdere professionalisering te bevorderen.
- b. Er wordt een nieuwe gesprekscyclus ingevoerd als onderdeel van het nieuwe IPB beleid.
- c. Elke medewerker is in professionaliteit een representatieve medewerker van de stichting. De stichting stimuleert docenten en leidinggevenden zich te professionaliseren (en zich in te schrijven in het schoolleiders- of lerarenregister). Leren van elkaar wordt gestimuleerd. Dit kan bijvoorbeeld ook door stage te lopen op de basisscholen die onder dezelfde scholengroep vallen.
Uitgangspunt: Een en ander leidt niet tot lesuitval. Medewerkers doen dit binnen de in de cao overeengekomen uren deskundigheidbevordering.
- d. Elke vier jaar wordt een risico-inventarisatie en -evaluatie (RIE) afgenomen (volgende in 2018). Het bestuur en de scholen nemen verbeteracties op in hun jaarplannen.
- e. In geval van ziekte toont de stichting/school voldoende aandacht voor de medewerker. Indien gewenst wordt een plan van aanpak opgesteld door bestuur/directie. Het ziekteverzuim en de verzuimfrequentie worden voortdurend gemonitord. Na de derde ziektemelding binnen een jaar voert de leidinggevende een verzuimgesprek met de medewerker.
Doel: een lager(e) ziekteverzuim/meldfrequentie dan de benchmark en een hoger welbevinden van de medewerkers.

Doelstellingen (smart) en ambities 2018

- a. Functiemixdoelstelling onderhouden. In mei kunnen enkele docenten, mits zij aan de eisen voldoen, en een goede beoordeling hebben, voor promotie worden voorgedragen. Op 1 oktober wordt vastgesteld of OVO nog altijd aan de functiemixdoelstelling voldoet.
- b. Implementeren IPB beleid, uitvoeren gesprekscyclus (w.o. het beoordelingsgesprek)
- c. Stimuleren professionalisering; individuele nascholing, collegiale consultatie, teamscholing
- d. Uitvoeren verbeteracties RIE
- e. Ontwikkelen taakbeleid op schoolniveau.

Stand van zaken (sterkte/zwakte, kansen en bedreigingen) eind 2018

- a. Op 1 oktober 2018 voldeed de stichting ruimschoots aan de functiemixdoelstelling.
- b. De directies hebben gesprekken in het kader van de gesprekscyclus gevoerd. Met alle medewerkers met een tijdelijke aanstelling werd een beoordelingsgesprek gevoerd met als uitkomst een voordracht voor: verlenging van de tijdelijke aanstelling, een vaste aanstelling of beëindiging van het dienstverband.
Alle medewerkers kunnen beschikken over een digitaal bekwaamheidsdossier.
- c. Professionalisering werd gestimuleerd. Onbevoegde docenten werden en worden aangemoedigd en aangespoord om hun bevoegdheid te verkrijgen. Collegiale consultatie werd gestimuleerd en wordt binnen en buiten vaksecties structureel uitgevoerd.
Op beide scholen zijn enkele professionele leergemeenschappen ingericht waarmee het personeel meer verantwoordelijkheid krijgt/neemt voor de persoonlijke ontwikkeling. Er was aandacht voor het vergroten van differentiatie in de klas (o.a. BIT arrangementen).
- d. De scholen hebben een veiligheidscoördinator aangewezen die verbeteracties RIE initieert.
- e. De scholen hebben gewerkt aan het taakbeleid, maar er is nog geen nieuw beleid vastgesteld.

Ontwikkelingen (intern/extern) en conclusies

In 2013 sloot het kabinet met de werkgevers- en werknemersbonden in het onderwijs het Nationaal Onderwijsakkoord 'De route naar geweldig onderwijs'. Doel is een kwaliteitscultuur in de scholen te realiseren en zodoende tot de best presterende onderwijsstelsels ter wereld te gaan behoren, met als resultaat een belangrijkere rol voor ons onderwijs in de internationale kenniseconomie.

Onderwijsgeevenden en leidinggeevenden hebben daarbij een cruciale rol. Zij stimuleren, zijn rolmodel, hebben oog voor de individuele talenten van leerlingen en dragen bij aan hun persoonlijke ontwikkeling en volwassenwording.

Dit vraagt om blijvende inspiratie en ontwikkeling van leraren en directeuren. In de cao-vo 2014 is bepaald dat elke leraar geld, tijd en ruimte krijgt om te voldoen aan de verplichting om zijn vakbekwaamheid te onderhouden en vergroten. Dat kan door middel van nascholing, intervisie of stage. Docenten en directeuren dienen zich uiterlijk in 2017 te laten inschrijven in het leraren- of directeurenregister.

De cao 2014 is gebaseerd op 'duurzame inzetbaarheid' en inspiratie van alle medewerkers. De zogenaamde Bapo is afgeschaft. Medewerkers nemen langer deel aan het arbeidsproces.

In de nieuwe cao wordt gestreefd naar een flexibeler taakbeleid. Competenties, arbeidsplezier en verbinding tussen de medewerkers zijn essentiële voorwaarden voor het realiseren van de beoogde onderwijskwaliteit. Belangrijke instrumenten daarbij zijn de gesprekkencyclus, het persoonlijk ontwikkelingsplan en het bekwaamheidsdossier. Hierin leveren personeelsleden de bewijslast van hun leren en ontwikkeling.

Het ziekteverzuim is op landelijk en stichtingsniveau in de afgelopen jaren gedaald. Schoolbesturen in het voortgezet onderwijs zijn zelf risicodrager. Naast het feit dat medewerkers persoonlijke aandacht nodig hebben om optimaal te kunnen functioneren bestaat er voor de organisatie dus ook een financiële prikkel om het ziekteverzuim consequent te monitoren.

In 2018 is een nieuwe CAO vastgesteld. Hierin is onder meer per 1/8/2019 een werkdrukverlichtingsmaatregel opgenomen die leidt tot afname van de maximale lestaak voor docenten van 750 naar 720 klokuren per schooljaar en in de plaats daarvan een extra ontwikkeltijd van 50 uur. De scholen krijgen hiervoor geen aanvullende financiële middelen van OCW.

Doelstellingen (smart) en ambities 2019

- a. Functiemixdoelstelling onderhouden. In mei kunnen enkele docenten, mits zij aan de eisen voldoen en over goede beoordelingen beschikken, voor promotie worden voorgedragen. Op 1 oktober wordt vastgesteld of de stichting nog altijd aan de functiemixdoelstelling voldoet.
- b. Implementeren IPB beleid, uitvoeren gesprekkencyclus (w.o. het beoordelingsgesprek)
- c. Stimuleren professionalisering; individuele nascholing, collegiale consultatie, teamscholing
- d. Uitvoeren verbeteracties RIE
- e. Ontwikkelen beleid werkdrukverlichtingsmaatregel (kleinere lestaak/invulling ontwikkeltijd)

3. Organisatie, communicatie, imago en marketing

Doelstellingen (smart) en ambities 2016-2020

- a. In de komende jaren zal Stichting OVO zich naar buiten steeds nadrukkelijker presenteren als Onderwijsgroep Acis voor openbaar primair en voortgezet onderwijs Hoeksche Waard, zodat het voor ouders van openbare basisscholen duidelijker wordt dat de overgang naar het Actief College of Hoeksche Lyceum een logische stap is. Maar ook leerlingen van bijzondere basisscholen profiteren ervan dat de openbare scholen voor Voortgezet onderwijs nauw met het basisonderwijs samenwerken.
- b. Onze scholen profileren zich als kind- en oudervriendelijke scholen met een aantrekkelijk aanbod. Zij kennen het aanbod van de concurrent. Dit blijkt uit hun school- en jaarplannen. De scholen zien ouders en leerlingen als partners en voeren met hen overleg over hun wensen met betrekking tot
 - het onderwijsarrangement
 - leerlingenbegeleiding
 - talentontwikkeling (activiteiten na schooltijd)
 De mate van doelbereiking blijkt uit de ouder- en leerlingtevredenheidpeilingen.
- c. Onze scholen zorgen ervoor dat de informatie op www.scholenopdekaart.nl altijd actueel en aantrekkelijk is.
- d. Ouders, leerlingen en medewerkers zijn trots op hun school. Dit blijkt uit de tevredenheidpeilingen.
- e. Onze scholen krijgen geregeld aandacht in de lokale media. De communicatiemiddelen van de school en de stichting zijn professioneel en actueel.
- f. Onze scholen werken samen met andere organisaties, nemen actief deel aan activiteiten en spelen zodoende een belangrijke rol in de Hoeksche Waard. De mate van doelbereiking blijkt uit de jaarplannen en evaluaties van de scholen.
- g. De Onderwijsgroep krijgt, gekoppeld aan een inhoudelijk thema, minimaal drie keer per jaar aandacht in de lokale media. De Acis website bevat goede, actuele informatie.

Doelstellingen (smart) en ambities 2018

- a. De scholen beschrijven het marketingbeleid in het schooljaarplan. Te denken valt aan: Actief College; actief leren; vijf beroepsgerichte profielen; vak mavo, samenwerking met PO, MBO, bedrijfsleven; praktijkonderwijs, ouderbetrokkenheid, kernwaarden en pedagogisch klimaat(*). Hoeksche Lyceum; talent, ambitie, succes; talentklassen, leerling centraal, kansen; pre-VWO; mavo-plus, Cambridge; econasium, samenwerking met PO, MBO, HBO, WO; ouderbetrokkenheid kernwaarden en pedagogisch klimaat(*).
- b. Elke school formuleert acties gericht op het ambassadeurschap door (trotse) ouders, leerlingen en medewerkers. De rector en directeur
- c. Info 'scholenopdekaart.nl' is actueel en wordt aantrekkelijk door de scholen gepresenteerd.
- d. Onze scholen krijgen geregeld positieve aandacht in de media
- e. Het marktaandeel neemt toe. AC naar 12,5%; HL naar 31,5%
- (*) Uit tevredenheidpeilingen blijkt dat het pedagogisch klimaat op onze scholen als heel veilig ervaren wordt. Er wordt volgens leerlingen en ouders nauwelijks gepest.

Stand van zaken (sterkte/zwakte, kansen/bedreigingen; analyse) eind 2018

- a. De scholen hebben het marketingbeleid in het schoolplan beschreven. Op de website en in de schoolgids van het AC worden de nieuwe profielen duidelijk gecommuniceerd. In november organiseerde de school een informatieavond voor toekomstige brugklassers. Bovendien heeft het AC een PR-beleidsplan opgesteld. De vak mavo wordt duidelijk uitgedragen. Het AC kwam in het nieuws in verband met de te realiseren nieuwbouw, de start van een mbo opleiding (i.s.m. Da Vinci) en de profielwerkstukken. Op het Hoeksche Lyceum zijn de talentklassen duidelijk neergezet. Naast een sportklas, kunstklas en ICT/science klas is er nu ook een businessklas. Pre-VWO en Cambridge hebben meer aandacht gekregen en zijn doorontwikkeld. Het aantal leerlingen dat hier aan deelneemt is t.o.v. vorig jaar verdubbeld. In de bovenbouw is een econasium ontwikkeld.

- Ouders en leerlingen zijn op de hoogte van dit aanbod en nemen dat mee bij het maken van een keuze.
- Ambassadeurschap door ouders en leerlingen vindt spontaan plaats. Uit tevredenheidpeilingen blijkt, dat een toenemend percentage van de ouders en leerlingen onze scholen bij anderen aanbeveelt. Op het HL zijn klankbordgroepen van ouders en leerlingen gevormd.
 - De informatie op Scholen op de kaart wordt steeds actueel gehouden en aantrekkelijk gepresenteerd.
 - Onze scholen krijgen geregeld positieve aandacht in de media.
 - Het marktaandeel van het Hoeksch Lyceum is licht gedaald; Het marktaandeel van het AC is licht gestegen.

Marktaandeel

Acis Ovo	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Actief Coll	12.78	12.4	12.74	13.37	12.31	11.85	10.50	10.65	12.25	12.46	13.09	14.0
Hoeksch Lyc	31.02	31.31	30.31	28.90	28.17	25.71	24.62	24,2	24.18	25.4	27.44	29.08
% Acis ovo	43.8	43.71	43.05	42.27	40.48	37.56	35.12	34.85	36.43	37.86	40.53	43.08
	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Willem v O	45.79	45.57	46.75	48.07	49.56	52.37	53.58	53.04	51.07	49.43	46.87	45.5
% Willem	45.79	45.57	46.75	48.07	49.56	52.37	53.58	53.04	51.07	49.43	46.87	45.5
	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Wellant HW	10.41	10.73	10.2	9.66	9.95	10.06	11.3	12.11	12.5	12.71	12.59	11.42
% Wellant	10.41	10.73	10.2	9.66	9.95	10.06	11.3	12.11	12.5	12.71	12.59	11.42

Ontwikkelingen (intern/extern) en conclusies

Het aantal kinderen daalt sterk in onze regio. Op onze VO scholen is dat nog niet voelbaar, maar dat duurt niet lang meer. Met ingang van 2016 stromen er structureel minder basisschoolkinderen naar het voortgezet onderwijs door. Krimp kan alleen worden voorkomen door een groeiend marktaandeel te realiseren. Andere scholen weten dat ook. Stevige concurrentie is het gevolg, want voor steeds minder ouders staat de keuze voor openbaar of bijzonder onderwijs op voorhand vast. Zeker niet in het VO.

Ouders en leerlingen oriënteren zich op het onderwijsaanbod in de directe of wijdere omgeving. Het is dan ook van belang dat onze scholen zich van hun concurrenten onderscheiden met een duidelijk karakter en profiel, dat zij de bedoelingen en kracht intern en extern helder communiceren en steeds goed op de hoogte zijn van het aanbod, de sterkte en zwakte van de concurrentie.

Het gevoel bij de school ontstaat o.a. door:

- de communicatie-uitingen door de school
- het contact met de school
- de uitstraling van de leerlingenpopulatie
- de tevredenheid met of trots van leerlingen, ouders en medewerkers op de school (ambassadeursrol)
- het aanbod van de school (leerwegen, talentontwikkeling, leerlingenbegeleiding, studiecentrum)
- de sfeer in en rond het gebouw
- de onderwijsopbrengsten (www.scholenopdekaart.nl)

De keuze wordt uiteindelijk vooral 'op gevoel' en door de leerling gemaakt. Kudgedrag speelt daarbij een belangrijke rol. Hebben de ouders/de leerlingen tijdens het bezoek aan de school oprechte aandacht voor henzelf en hun kind ervaren? Vonden zij de school kindvriendelijk? Wordt dat beeld door 'ervaringsdeskundigen' (andere ouders) bevestigd? Zijn de huidige ouders en leerlingen 'trots' op hun school? Zien het gebouw en terrein er aantrekkelijk uit? Komt het personeel enthousiast en kindvriendelijk over? Zijn de leerkrachten ambassadeurs voor de school of klagen zij om het hardst? Zijn de communicatie(middelen) van de school actueel en professioneel? Kortom is de school een 'winner or loser'?

De oudertevredenheidpeiling laat zien of de zittende ouders een ambassadeursrol vervullen of juist antireclame maken. Dit geldt eveneens voor de leerlingen en leerlingtevredenheid (zie ook hoofdstuk 1).

Het openbaar primair en voortgezet onderwijs zijn sinds 2011 sterk met elkaar verwant. De scholen voor PO en VO zijn weliswaar in twee verschillende stichtingen ondergebracht, maar treden sinds 2014 in toenemende mate naar buiten als Onderwijsgroep Acis voor openbaar primair en voortgezet onderwijs (website, Acis actueel, advertenties). Alleen het openbaar onderwijs in de HW kent een structurele organisatorische en inhoudelijke samenwerking. Hier ligt dus een kans op het gebied van PR/marketing. Een fusie tussen het openbaar PO en VO heeft voor- en nadelen. Besluitvorming moet grotendeels extern genomen worden (gemeenten in de Hoeksche Waard, OCW). Vooral nog is de samenwerking binnen de scholengroep een goede optie.

Eén gemeente; fusie

De Hoeksche Waard is sinds 1 januari 2019 één gemeente. In 2011, toen het openbaar voortgezet werd verzelfstandigd, was het de bedoeling de scholen voor voortgezet onderwijs over te dragen naar Stichting Acis voor openbaar primair onderwijs. Om dat te realiseren was een statutenwijziging voor Acis noodzakelijk, hetgeen alleen mogelijk was na instemming door alle gemeenteraden in de Hoeksche Waard. Enkele gemeenteraden waren geen voorstander van een fusie tussen het openbaar primair en voortgezet onderwijs en stemden niet in met statutenwijziging, waarna zusterstichting OVO HW werd opgericht. Nu de Hoeksche Waard één gemeente is lijken de argumenten die eerder werden aangehaald om de fusie tegen te houden geen issue meer.

Medezeggenschap

Vóór de verzelfstandiging van het openbaar voortgezet onderwijs Hoeksche Waard was er sprake van één school (met twee locaties) die centraal werd aangestuurd. Om de locaties beter te kunnen profileren en aan te sturen is er in 2011 voor gekozen de locaties te verzelfstandigen. Sindsdien hebben de scholen ieder een eigen naam, een eigen management en een eigen beleid. De directeuren geven leiding aan één school. Hun taken en bevoegdheden zijn vastgelegd in een managementstatuut. Zij leggen verantwoording af aan het bestuur. De medezeggenschapsstructuur is nog niet aan de nieuwe organisatie aangepast. Er is één medezeggenschapsraad waarin het beleid van het Actief College, het Hoeksche Lyceum en het bestuur wordt besproken.

Doelstellingen (smart) en ambities 2019

- a. De scholen beschrijven het marketingbeleid in het schooljaarplan. Het aanbod, de kernwaarden en het pedagogisch klimaat spelen daarin een belangrijke rol.
- b. Elke school formuleert acties gericht op het ambassadeurschap door (trotse) ouders, leerlingen en medewerkers. De rector en directeur
- c. Info 'scholenopdekaart.nl' is actueel en wordt aantrekkelijk door de scholen gepresenteerd.
- d. Onze scholen krijgen geregeld positieve aandacht in de media
- e. Het marktaandeel neemt toe. AC blijft stabiel op 12,5%; HL stijgt naar 32%
- f. Realiseren fusie tussen stichting voor openbaar primair en voortgezet onderwijs; Opstellen Fusie Effect Rapportage
- g. Aanpassen medezeggenschapsstructuur aan nieuwe organisatie. Invoeren GMR op bestuursniveau en een MR per school.

4. Onderwijs en kwaliteit

Doelstellingen (smart) en ambities 2016-2020

- a. Onze scholen voldoen aan de vastgestelde kwaliteitsstandaarden en indicatoren. Dit blijkt uit:
 - tenminste voldoende beoordelingen van de onderwijsinspectie
 - tenminste voldoende resultaten in ouder- en leerlingtevredenheidpeilingen i.r.t. benchmark
- b. Onze scholen geven uitvoering aan het beleid van het Samenwerkingsverband passend voortgezet onderwijs Koers VO. Onze scholen geven verder vorm en inhoud aan hun schoolondersteuningsprofiel en hun expertise op het gebied van 'special needs'. Doelbereiking blijkt uit het jaarverslag van het SWV, het aantal verwijzingen naar het SO en tevredenheidpeilingen.
- c. Onze scholen hebben beschreven hoe zij in hun pedagogische opdracht daadwerkelijk vorm geven aan actief democratisch burgerschap. De realisatie blijkt uit tenminste een gemiddelde beoordeling in de tevredenheidpeilingen.
- d. ICT speelt in de klas een steeds grotere rol. De scholen besteden niet alleen aandacht aan de ontwikkeling van ICT-vaardigheden van leerlingen en docenten, maar zetten het ook in als leer- en differentiatiemiddel. Dit blijkt uit de beleidsvoornemens en evaluaties in de beleidsplannen van de scholen. Onderwijsontwikkelingen rond ICT worden nauwgezet door ons gevolgd.
- e. Onze scholen accepteren de adviezen van de basisscholen op basis van de plaatsingswijzer HW. Jaarlijks informeren we de basisscholen over de resultaten van hun leerlingen in de onderbouw van onze scholen. Onze afstroom in de onderbouw VO ligt lager dan de benchmark.
- f. Onze scholen bieden een rijk onderwijsaanbod waardoor elk kind de kans krijgt om zijn/haar talenten te ontwikkelen.
Met meer onderwijs op maat komt zittenblijven (bijna) niet meer voor. De leerlingen sluiten hun schoolloopbaan af met een vmbo, havo of vwo diploma tevens maken we zichtbaar hoe leerlingen onder regie van de school gewerkt hebben aan brede vorming en talentontwikkeling.

Doelstellingen (smart) en ambities 2018

- a. De verschillende leerwegen van het AC en HL behouden het basisarrangement; De havo realiseert betere opbrengsten op weg naar basisarrangement.
Onze scholen scoren tenminste 'gemiddeld' op de tevredenheidpeilingen.
- b. Het verbetertraject wordt namens het bestuur gevolgd door een adviseur van CED.
- c. Onze scholen gaan verder met de ontwikkeling naar één ondersteuningsroute.
- d. Onze scholen volgen de ontwikkelingen nauwgezet met betrekking tot ICT toepassingen.
- e. Onze scholen informeren de basisscholen over de resultaten van de leerlingen in de onderbouw.
- f. Onze scholen reiken certificaten uit voor onder regie van de school gerealiseerde talentontwikkeling (IBC, Cambridge, sportklas, LR, MR, HWTV, beroepsstages, etc.)
- g. Onze scholen voor VO stemmen hun onderwijs af met de scholen voor PO uit de onderwijsgroep.
- h. Het Hoersch Lyceum zet de ontwikkeling voort van het Pre-vwo en mavo plus.
- i. Het Actief College zet de ontwikkeling voort van de Vak mavo.

Stand van zaken (sterkte/zwakte, kansen/bedreigingen; analyse) eind 2018

- a. De examenresultaten in 2018 waren voldoende tot zeer goed.
- b. In opdracht van het bestuur werden beide scholen door CED begeleid om kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding verder te verbeteren.
Onze scholen scoren in de tevredenheidpeilingen rond het gemiddelde op de tevredenheidpeilingen, maar bovengemiddeld op veiligheid en schoolklimaat.
- c. Onze scholen beschikken over coördinatoren onderwijs ondersteuning die de regie voeren over de ondersteuningsroute op school. Het vergroten van de handelingsbekwaamheid van de docenten en mentoren is het doel. Niet indiceren maar arrangeren.
- d. Gerealiseerd. Op het Hoersch Lyceum is de infrastructuur (wifi) verbeterd. Op het AC worden geen grote investeringen meer in de infrastructuur gedaan in verband met de te realiseren nieuwbouw.
- e. Gerealiseerd
- f. Gerealiseerd
- g. Samenwerking met het PO komt langzaam op gang.

Er vindt een warme overdracht van leerlingen plaats. De contacten met het openbaar PO zijn goed. AC en HL nemen deel in de werkgroep digitale geletterdheid die ook uit medewerkers van Acis primair onderwijs bestaat. Een ander voorbeeld is de ontwikkeling van het Pre-vwo; dat een uitdaging biedt aan begaafde leerlingen uit groep 8 van de basisschool.

- h. Gerealiseerd. Het aantal stapelaars (leerlingen die doorstromen naar een hogere leerweg na het behalen van een diploma) stijgt.
- i. Gerealiseerd

Ontwikkelingen (intern/extern) en conclusies

De aandacht voor onderwijskwaliteit en onderwijsopbrengsten bij ouders, media, overheid is groot. Nederland heeft nu eenmaal een kenniseconomie die vraagt om hoogopgeleide mensen. Bij de beeldvorming over (en de keuze van) een school spelen goede opbrengsten een belangrijke rol. In de media worden hoge uitstroomresultaten van een leerlingengroep veelal gelijk gesteld aan een hoge kwaliteit van de school.

Er is wel een kentering waarneembaar: Is het onderwijs in de afgelopen jaren niet verschaald door teveel 'teaching to the test' en is het kennisniveau van kinderen in de basisvakken daadwerkelijk toegenomen? Gelukkig komt er een nieuw inspectiekader waarin de *afrekencultuur* plaats maakt voor een *professionele cultuur*; Scholen krijgen ruimte om te laten zien op welke wijze zij werken aan kwaliteit, zowel wat de leerresultaten betreft als de ondersteuningsmogelijkheden en professionalisering van de medewerkers. Scholen moeten hun pedagogische opdracht herformuleren en meer inhoud geven aan het vak burgerschap. Naast de inspectiebeoordelingen voldoende, zwak en zeer zwak wordt ook het eindoordeel goed of excellent ingevoerd. Dit biedt zowel kansen als bedreigingen.

De kwaliteit van het onderwijs wordt vooral bepaald door de mate waarin scholen er in slagen leerlingen voor te bereiden op een passende plaats in een dynamische samenleving. Het gaat er dus om dat scholen maatwerk leveren en gepersonaliseerd en gedifferentieerd onderwijs bieden. Het gaat daarbij om thema's als 'Onderwijs op maat', 'Onderwijs en ICT' en 'Passend onderwijs'.

Passend onderwijs

In 2014 is de wetwijziging passend onderwijs in werking getreden. Scholen moeten sindsdien leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een goede onderwijsplek bieden. Het gaat om het leveren van maatwerk: Onderwijs dat aansluit bij de ondersteuningsbehoefte van de leerling. Hoewel reguliere scholen voor VO niet altijd in staat zullen zijn elke leerling op te vangen, wordt wel verwacht dat scholen hun handelingsbekwaamheid met betrekking tot kinderen met leer- en gedragsproblemen vergroten. Er wordt een groot beroep gedaan op de professionaliteit, flexibiliteit en het pedagogisch klimaat binnen de scholen. Uitgangspunt: Elk kind kan op de reguliere school worden opgevangen, zo lang de school zich handelingsbekwaam voelt en de extra aandacht niet ten koste gaat van de groep, het kind of de leerkracht. Dus: Niet indiceren maar arrangeren.

Onderwijs en ICT

Dankzij de toenemende mogelijkheden op het gebied van ICT zullen scholen steeds meer kunnen afstemmen op de mogelijkheden van individuele kinderen. De scholen zullen dan wel aandacht moeten besteden aan de ontwikkeling van de zogenaamde 21 century skills: samenwerken, creativiteit, ict-geletterdheid, communiceren, probleemoplossend vermogen, kritisch denken en sociale en culturele vaardigheden. Een goede beheersing van de Engelse taal wordt daarbij steeds belangrijker.

Passend onderwijs

Sinds de start van Passend onderwijs waren de scholen in de Hoeksche Waard aangesloten bij het SWV Passend Onderwijs 'Koers VO' voor de regio Groot-Rotterdam. De schoolbesturen voor VO Hoeksche Waard waren echter van mening dat de leerlingen in de Hoeksche Waard onvoldoende door het SWV Koers VO werden bediend. Sinds 1 augustus 2018 kent de Hoeksche Waard een eigen samenwerkingsverband Passend onderwijs. De zorgstructuur op de scholen dient bij het beleid van het nieuwe SWV te worden aangepast.

Doelstellingen (smart) en ambities 2019

- a. De verschillende leerwegen van het AC en HL beschikken over een basisarrangement.

- Onze scholen scoren tenminste 'gemiddeld' op de tevredenheidpeilingen.
- b. Het kwaliteitsbeleid op de scholen wordt door het bestuur gemonitord. (CED traject).
 - c. Onze scholen reiken certificaten uit voor op school gerealiseerde talentontwikkeling (IBC, Cambridge, sportklas, LR, MR, HWTv, beroepsstages, etc.)
 - d. Onze scholen voor VO stemmen hun onderwijs af met de scholen voor PO uit de onderwijsgroep. Zij volgen de ontwikkelingen met betrekking tot ICT toepassingen nauwgezet en nemen deel aan de werkgroep 'digitale geletterdheid' po/vo Hoeksche Waard.
 - e. Het Hoeksche Lyceum zet de ontwikkeling van het Pre-vwo voort
 - f. Het Hoeksche Lyceum ontwikkelt beleid op 'stapelen'. (opstroom na diplomering; van vmbo naar havo of van havo naar vwo).
 - g. Het Actief College ontwikkelt de vak-mavo
 - h. en breidt het bbl aanbod mbo dat in samenwerking met ROC Da Vinci in de HW wordt gegeven uit.
 - i. Onze scholen ontwikkelen een helder schoolondersteuningsprofiel (SOP) en realiseren een heldere ondersteuningsroute.
 - j. Het AC ontwikkelt beleid op techniek subsidie

5. Materieel (financieel, huisvesting, inrichting, terrein, leermiddelen)

Doelstellingen (smart) en ambities 2016-2020

- a. In 2020 heeft Stichting OVO nog altijd een gezonde financiële positie. Op krimp wordt ingespeeld middels het jaarlijks op te stellen meerjarig bestuursformatieplan
- b. Realiseren van vervangende nieuwbouw voor het Actief College
- c. Onderhoud Hoeksch Lyceum volgens onderhoudsplanning. Bij het plegen van onderhoud worden, indien mogelijk, energie- en kostenbesparende maatregelen genomen.
- d. Dotatie aan voorziening onderhoud volgens MOP en gelijktijdige renovatie van het gebouw.
- e. In 2018 wordt een risico inventarisatie en evaluatie afgenomen.
- f. Elke school houdt jaarlijks tenminste één ontruimingsoefening, onderhoud gymzalen en machines volgens onderhoudscontract.
- g. Uitvoeren interne risicoanalyse op geactualiseerde wet- en regelgeving

Doelstellingen (smart) en ambities 2018

- a. Opstellen sluitende meerjarige begroting en meerjarig bestuursformatieplan
- b. Opstellen voorlopig ontwerp, definitief ontwerp, bestek, aanbesteding Actief College
- c. Gebouw Hoeksch Lyceum: verbeteren binnenklimaat, renoveren van een aantal lokalen.
- d. Organiseren 2 ontruimingsoefeningen per locatie;

Stand van zaken (sterkte/zwakte, kansen/bedreigingen; analyse) eind 2018

- a. Opstellen sluitende meerjarige begroting en meerjarig bestuursformatieplan is gerealiseerd
- b. PvE is opgesteld, architect is geselecteerd, definitief ontwerp en bestek zijn gemaakt. Aanbesteding loopt.
- c. Verbetering binnenklimaat Hoeksch Lyceum is in voorbereiding.
- d. Ontruimingsoefeningen zijn gerealiseerd

Ontwikkelingen (intern/extern) en conclusies

De verantwoordelijkheid voor nieuwbouw van schoolgebouwen ligt bij de gemeenten. De gemeente Oud-Beijerland neemt beleidsvoornemens op in het Meerjarig Integraal Onderwijs Huisvestingsplan (MIOH). Door de vele bezuinigingen waar gemeenten de laatste jaren mee geconfronteerd werden, de grote onzekerheid die daar het gevolg van was en bestuurlijke ontwikkelingen binnen de gemeente zelf heeft de nieuwe versie van het MIOH op zich laten wachten. Daardoor is er nog geen duidelijkheid over de gewenste nieuwbouw voor het Actief College. Om de gemeente tegemoet te komen heeft de stichting aangeboden een bedrag van maximaal € 1.200.000 bij te dragen aan de bouwkosten. Dit bedrag komt overeen met de in de MOP geraamde kosten van onderhoud van het huidige gebouw in de periode 2016-2021.

In de maatschappij is steeds meer aandacht voor duurzaamheid ontstaan. Voor het onderwijs betekent dit dat bij nieuwbouw of renovatie getracht wordt energiezuinige materialen te gebruiken. Het gebruik en opwekken van duurzame energie (zonnecollectoren) trekt in toenemende mate de aandacht. In het Hoeksch Lyceum zijn in de afgelopen jaren diverse investeringen gedaan die leiden tot een grotere duurzaamheid (dubbel glas, kunststof kozijnen, nieuwe cv ketels, LED verlichting in verkeersruimtes).

De Hoeksche Waard ontgroent in hoog tempo. In de periode tot 2025 zal het aantal kinderen in de leeftijd voortgezet onderwijs met ongeveer 20% dalen. In de periode tot 2040 met nog eens 5%. Doordat het rijk de scholen per leerling bekostigt (ongeveer € 5000,- per leerling per jaar) zal een krimp van 20% (een daling met ruim 300 leerlingen) leiden tot een inkomstendaling van € 1.600.000 per jaar. Het gevolg van deze krimp zal zijn dat het leerlingenaantal van onze scholen daalt naar het niveau van 2011/2012. Aangezien de overhead destijds middels een sociaal plan bij dit leerlingenaantal passend is gemaakt en daarna nauwelijks is meegegroeid, moet de krimp zonder al te veel problemen op te vangen zijn. Wel zal de formatie onderwijzend

personeel ingekrompen moeten worden. Daartoe wordt jaarlijks een meerjarig bestuursformatieplan opgesteld.

De kosten van huisvesting en exploitatie hebben slechts in beperkte mate een relatie met het leerlingenaantal, terwijl de inkomsten wel op het leerlingenaantal worden gebaseerd. Dit leidt bij krimp tot een extra druk op de begroting. Nieuwbouw voor het Actief College leidt in de nabije toekomst tot lagere onderhouds- en exploitatiekosten. De duurzaamheidsinvesteringen op het Hoeksch Lyceum leiden eveneens tot kostenbesparing. Ook vanuit financieel oogpunt is realisatie van een nieuw gebouw voor het AC dus van belang.

De mogelijke ICT toepassingen in het onderwijs zijn vergroot. Onze scholen gebruiken nu digitale schoolborden en studiecetra. In de komende jaren zal ICT een nog belangrijker rol gaan spelen. ICT toepassingen maken het bijvoorbeeld mogelijk om meer gepersonaliseerd onderwijs aan te bieden. Schoolboeken worden in toenemende mate gedigitaliseerd. Om op deze ontwikkelingen te kunnen inspelen is een dekkend wifi netwerk in onze gebouwen noodzakelijk.

Doelstellingen (smart) en ambities 2018

- a. Opstellen sluitende meerjarige begroting en meerjarig bestuursformatieplan
- b. Start nieuwbouw Actief College
- c. Uitvoering verbeteren binnenklimaat Hoeksch Lyceum
- d. Organiseren 2 ontruimingsoefeningen per locatie;

Lijst van afkortingen:

ARBO	- arbeidsomstandigheden
HW	- Hoeksche Waard
ICT	- informatie en communicatie technologie
OCW	- Ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschappen
OVO	- openbaar voortgezet onderwijs
PO	- primair onderwijs (= basisonderwijs en speciaal basisonderwijs)
POP	- persoonlijk ontwikkelingsplan
PR	- public relations
RIE	- risico inventarisatie en evaluatie
Smart	- Specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden
SWV	- samenwerkingsverband
VO	- voortgezet onderwijs
VO fase	- voorlopig ontwerp